

עֲטָרַת מַרְדְּכָי

השיעור השבועי

של מוריניו ראש הישיבה

הגאון המקובל

רבי מרדכי עטייה שליט"א

בענין

מטבע הברכה

2

יום שני ו' י"ז חשון תשע"ח

תוכן העניינים

- ג. כתר עליון, גבוה מעתיק ונוק'.....
- ד. כתר עליון בפתח עינים.....
- ז. כתר עליון במעיל אליהו.....
- ח. צדק ושלום, כתר עליון הוא כתר דמלכות של עולם עליון. שתי בחינות בכוונות ברכות התורה, ובכללות ברכות השחר ולמעוניינים בהרחבה].....
- יג. סיכום.....

הערות והארות אפשר לשלוח בכתב או במייל ליורם יונה לכתובת

הקלדה סדר ועימוד

פיענוח ושהזור כתבי יד

054-5623920

02-5806248

YONA.YORAM1@GMAIL.COM

מטבע הברכה - חלק העמקה ועיון

כתר עליון מי הוא

כתר עליון, גבוה מעתיק ונוק'.

בסידור הרש"ש הנדפס [ח"ב דף כ"ד ע"א] בריש תיבת ברוך, כתב וז"ל:
 כיכון להמשך שפע מ-כתר עליון, לשני זיווגי דחג"ת דעתיק, ולזווג
 ב' זיווגי דחג"ת דעתיק.

וראוי לדעת ש-עתיק המוזכר כאן הוא עתיק ונוק', המקבל שפע מ-כתר
 עליון. ופשוט א"כ ש-כתר עליון זה, צריך להיות בחינה יותר גבוהה מאשר
 עתיק ונוק'.

וכדי שנבין מי הוא כתר עליון זה, נבאר תחילה שבסוגיית שרשי המוחין
 אשר בכתר, מבואר בנהר שלום [דף ז' סוף ע"ד] ריש ד"ה זה הכלל, ש-כתר
 הוא שורש של די' מוחין חב"ד, [והיינו שהוא שורש של חב"ד שהם או"א וישסו"ת
 כמ"ש בשורות הבאות שבנה"ש, וכמבואר גם בנה"ש דף כ"א ע"א ריש ד"ה נמצא].
 וב-כתר זה [שהוא שורש חב"ד וכנ"ל] יש די' בחינות שהם עתיק ונוק' ו-אריך
 ונוק' שהם חב"ד שבכתר, [והיינו ש-עתיק זכורא הוא חכמה שבכתר, נוק' דעתיק
 היא בינה שבכתר, ואריך ונוק' שניהם יחד הם דעת שבכתר].

וא"כ יש לשאול ולהבין, מי היא אותה בחינה שנקראת כתר עליון, שממנה
 נמשך שפע ל-עתיק ונוק' ומשם לא"א ונוק'. והלא עתיק ונוק' וא"א ונוק',
 הנה הם בעצמם [חב"ד שבכתר]. ושאלה זו נשאלה כבר בצדק ושלוש [להר"א
 משען דף ב' ע"א] ריש אות ב', יעו"ש [ולקמן נעתיק את דברי קודש].

ונראה שכדי שנוכל להשיב על שאלה זו, ראוי לשים לב תחילה שכאן
 במטבע הברכה מבוארת בחינה חדשה, הנקראת: כתר עליון - שהוא
 השורש עליון דכתר [כמ"ש בנה"ש דף כ' ע"ג ד"ה הנה שורה 4]. שבבחינה זו יש
 שני דברים שונים וחדשים [וכדלקמן], א. [כתר זה אינו כתר סתם, אלא
 הוא כתר עליון, ב. [כתר עליון זה הוא שורש של הכתר [ואינו שורש של חב"ד,
 שזכר בנה"ש דף ז' ע"ד וכנ"ל].

שמעתה נבין ש-כתר [שהוא שורש די' מוחין חב"ד - שהם או"א וישסו"ת], הוא
 עתיק ונוק' א"א ונוק'. אבל כתר עליון הוא בחינה שמעל לעתיק ונוק'.

וא"א ונוק', וכדלקמן.
ומי הוא אותו כתר עליון, כבר כתבנו לעיל שבשערי רחמים ח"א [תשובה ל"ה] ביאר מו"ר השד"ה [בקיצור], ש-**כתר עליון** זה - הוא **מלכות דעקודים**, שזו בחינה השייכת ל**עולם הגבוה** מעולם האצילות, שבזה נבין שיש כאן בחינה **הגבוהה** מ-עתיק ונוק' וא"א ונוק' **דעולם האצילות** [ובדב"ק נרחיב לקמן].

וכאן נעסוק תחילה ב**שיטות נוספות**, שנאמרו בענין **כתר עליון** זה, וכדלקמן.

כתר עליון בפתח עינים.

ונפתח בדברי הרב שמן ששון שבתחילת ספרו **פתח עינים** עסק בענין מטבע הברכה, ושם בד"ה עוד צריך [דף א' ריש ע"ד], דן בענין **כתר עליון**, וז"ל:
עוד צריך לבאר המשכת השפע מ-**כתר עליון**, מה ענינו.¹
ובהמשך דבריו [בשורה 13 מתחילת הדיבור], כתב [בסוגריים] בענין **כתר עליון**, וז"ל:

במלת ברוך יכוין להמשיך שפע מ-**כתר עליון**, [נהיינו] **משורש העליון שבכתר עליון**, שהוא בחינת **פנימיות כתר**,² ועיין ע"ח שער כ"ג ספ"א.³

¹ וראוי לדעת שמיד בהמשך דבריו הדגיש הרב פתח עינים, וז"ל:
והוא דע דכונת הברכה מיוסד בסדר התחלקות **עשר ספירות** - **זכלות האצילות**, כמ"ש בשער **מאמרי רשב"י** פרשת עקב והביא לשונו הרש"ש זלה"ה בקיצור בספר נה"ש [דף כ' ריש ע"ג ד"ה והנה], וז"ל: ב-ד' אותות ברוך רמוזים כחב"ד, כי אות ד' רומז ל-**כתר עליון** וכי.

שמדברים אלו נבין שגם **כתר עליון** הוא מכלל **עשר ספירות דאצילות**, וכדלקמן.

² ראה בפתח עינים לקמן [דף ב' ע"א], ד"ה ברוך [שורה 6] שם כתב כדבריו כאן, ושם יש **תוספת**. שאחר שכתב שם את התיבות: פנימיות כתר, הוסיף וכתב: **שעל גבי חב"ד שבכתר**, ובעזה"י לקמן נשוב לענין זה.

³ ראה בדע"ה והשכל ח"א **ריש סימן ח"י** [דף ט"ו ע"ד], שבשאלה שנשאלה שם בענין **כתר עליון**, הזכיר גם הוא את שער **כ"ג סוף פ"א**. ויש להתעמק ולהבין את דבריו שם, וכאן נקצר.

ולהבנת דברי הרב פתח עינים, נפתח ונאמר שבשער כ"ג סוף פ"א [דף ק"ו סוף ע"א 8 שורות מלמטה], דן הרב בשאלה והיא, שאם המוחין הם חב"ד, והכתר הוא גולגלתא [שהיא קדירת המוח כמ"ש במבו"ש דף כ"ג אמצע ע"ב, שבקדירת מוח זו אין מוחין לכאורה], נמצא ש-כתר גרוע מהמוחין, וז"ל:

והנה כפי הנראה מפשטות לשון התיקונים וספר הזוהר, נראה כי הכתר הוא גולגלתא [קדירת המוח], וחב"ד הם המוחין שבתוך הגולגלתא. ואם כך הוא, נמצא שהכתר [שאינו בו מוחין לכאורה] הוא גרוע בתכלית הגרוע, כי הוא נעשה חיצוניות ולבוש אל המוחין, כדרך הגולגלתא המקיף ומלביש את המוחין. ואין ספק שתכלית ועיקר הם המוחין, כי הגלגלת הוא כלי ומלבוש טפל אליה, וכו'.

בהמשך עץ חיים [דף ק"ו ריש ע"ב], יישב הרב שאלה זו וז"ל:

אבל הענין הוא כי הנה המוחין הם חב"ד, אבל שרשם של ה-ג' מוחין [חב"ד], נשאר למעלה הרושם [שהוא השורש⁴] שלהם ומציאותו ב-כתר. ואתו המוחין שבכתר, הם גדולים ומעולים לאין קץ - על המוחין הנקרא חב"ד.

ונראה שעל כללות דברי עץ חיים אלו, כיוון הרב פתח עינים במ"ש [בקיצור], וז"ל:

משורש העליון שבכתר עליון, שהוא בחינת פנימיות כתר, ועיין ע"ח שער כ"ג סוף פ"א.

והיינו ש-פנימיות כתר זו, היא שורשי המוחין שבכתר הגדולים לאין קץ על המוחין, [כמבואר בע"ח סם]. ונראה שעיקר כוונת הרב פתח עינים, שלא נבין שכתר עליון זה, הוא חיצוניות הכתר שהיא גולגלתא - קדירת המוח וכנ"ל.

ועדיין יש להבין, שהנה כתר זה שהוא פנימיות הכתר - הגדול לאין קץ על המוחין [כמ"ש בשער כ"ג סוף פ"א], הנה הוא הוא עתיק ונוק' וא"א ונוק', כמפורש בנהר שלום [דף ז' סוף ע"ד] ריש ד"ה זה הכלל [יעו"ש היטב]. וא"כ ראוי לשאול איך יתכן שם-כתר עליון [שהוא בעצמו עתיק ונוק' וא"א ונוק'], ימשך שפע בתיבת ברוך ל-עתיק ונוק' א"א ונוק'.

⁴ ראה בית לחם יהודה [דפו"י דף קי"א ע"א למטה], בביאורו על ע"ח שער כ"ג פ"א ד"ה אבל שרשם.

וכדי שנוכל ליישב שאלה זו, נשוב ונזכור [וכמ"ש בהערה לעיל] שהרב פתח עינים בהמשך דבריו [דף ב' ע"א] אות א' ד"ה ברוך [שורה 6], שב וביאר מי הוא כתר עליון, ושם יש **תוספת** נפלאה והיא שפנימיות כתר זו היא **שעל גבי חב"ד שבכתר** [שהם עתיק ונוק' א"א ונוק'], וז"ל:

כבר כתבנו לעיל [דף א' ע"ד] בד"ה עוד שם וכו' [שורה 14], כי פירוש **כתר עליון** ר"ל שורש עליון שבכתר עליון שהוא בחינת פנימיות כתר, [והנה דברי הרב פתח עינים שעד כאן הם העתקה מדבריו לעיל.

אבל מכאן יש **תוספת** חשובה ויקרה וז"ל: **שעל גבי חב"ד שבכתר**, יע"ש. למדנו ש-כתר עליון אינו פנימיות הכתר, אלא הוא **פנימיות הכתר** - **שעל גבי חב"ד שבכתר**. שמעתה נבין ש-פנימיות הכתר היא עתיק ונוק' א"א ונוק', אבל כתר עליון הוא פנימיות הכתר - **שעל גבי חב"ד שבכתר**. עוד נראה שיש להבין את התיבות **שעל גבי חב"ד שבכתר** - **כפשוטם**, והיינו שכתר עליון זה הוא [ממש] **על גבי חב"ד שבכתר**. והיינו ש-**על גבי עתיק ונוק' א"א ונוק'** - שהם **חב"ד שבכתר**, יש בחינה עליונה שהיא **כתר שבכתר** - שהיא **כתר עליון**. שמעתה נבין ש-**חוי"ב שבכתר** הם עתיק ונוק', ו-**חוי"ג שבכתר** הם א"א ונוק', **ועל גביהם יש כתר שבכתר** - **שהוא כתר עליון**.

עוד נראה ש-כתר עליון זה הוא שייך ונמצא **באותו עולם**⁵ שבו נמצאים עתיק ונוק' וא"א ונוק', ואין כתר עליון זה שייך **לעולם** - **שלמעלה** מעתיק ונוק' א"א ונוק'. ולהבנת דברינו נאמר שהרב צדק ושלום [דף ב' ריש ע"א, ולקמן נרחיב בדביק] ריש אות ב' [שורה 5] הבין **אחרת**, והוא שב-**כתר יש רק חוי"ב חוי"ג** - שהם **עתיק ונוק' א"א ונוק'** [וכמ"ש בנה"ש דף ז' סוף ע"ד הני"ל], אבל בכתר - **אין** בחינת כתר שבכתר. ולכן בהמשך דבריו ביאר הרב צדק ושלום, ש-כתר **עליון** זה הוא **מלכות דעקודים** [שעולם העקודים גבוה והוא **מעל** עולם האצילות], שרק בחינת מלכות דעקודים נמצאת **מעל** עתיק ונוק' א"א ונוק'.

⁵ ונשוב ונזכור את דברי הרב פתח עינים [דף א' ריש ע"ד] ריש ד"ה עוד [שורה 2-3] שם הדגיש שכוונת הברכה עוסקת ב-עשר ספירות **דכללות האצילות**, ומיד בהמשך הביא משער מאמרי רשב"י ש-כתר עליון נרמז באות **ך'** של ברוך וכו', יעו"ש. שמכללות דברים אלו נבין שגם כתר עליון - הוא מכלל עשר ספירות **דכללות האצילות**.

אבל הרב פתח עינים **שלא** הזכיר את **מלכות דעקודים**, נראה שהבין שיש בחינה הנקראת [הגם שלא כתב כן במפורש] **כתר שבכתר** - **השייכת לאותו עולם**, וכנ"ל. ונראה שהבנה זו נכונה וברורה, שהרי מפורש בפתח עינים [דף א' ריש ע"ד] ריש ד"ה עוד שגם **כתר עליון** הוא מכלל עשר ספירות דכללות עולם האצילות [וכנ"ל בהערה], יעו"ש היטב.

וכאן נוסיף ונבאר שיש מקומות נוספים שגם שם הרב שמן ששון הבין, שיש בחינה שנקראת **כתר שבכתר** שהיא **מעל** עתיק ונוק' א"א ונוק' ועכ"ז היא שייכת **לאותו עולם**. ונזכיר כאן את תפילת לחש וחזרה דמוסף של יום הכיפורים⁶, [ראה סידור הרש"ש הנדפס ליוה"כ חלק ח' דף א' ריש ע"ב]. שב-לחש דמוסף, נתקן **עתיק ונוק' וא"א ונוק'**, שהם חו"ב דאימא עילאה [פרצוף רביעי כוודע]. ואח"כ בחזרה דמוסף נתקנת הבחינה **שלמעלה** מהם [שגם היא שייכת לאימא עילאה], שהיא **כתר** - **שהוא שורש**⁷ [של] **ארבע מוחין דכתר** [שהם עתיק ונוק' א"א ונוק'], יעו"ש היטב.

למדנו שיש **כתר מעל עתיק ונוק' א"א ונוק'**, והוא שייך **לאותו עולם** שהוא **אימא עילאה**. והעיקר שנבין ש-כתר זה **אינו** שייך לבחינה **שמעל** אימא עילאה שהיא **א"א** - פרצוף חמישי, והיעב"א.

כתר עליון במעיל אליהו.

ונראה [בדרך אפשר] שכדברי הרב פתח עינים כאן, כן הבין הרב מעיל אליהו [דף רמ"ז ע"א], ד"ה מן הכתר עליון, שם כתב וז"ל:

ד"ה מן הכתר עליון - שהוא השורש עליון דכתר כו'. לכאורה לפי שפירש [ש] **חב"ד** הכוונה על עתיק ונוק' וא"א ונוק' שנקראים חב"ד דכתר, **לכן קראו לכתר עליון, שורש עליון דכתר**, וכו'.

ונראה [בדרך אפשר] שכוונתו לבאר כהרב פתח עינים, שכתר עליון - הוא **כתר שבכתר**. והיינו שעתיק ונוק' וא"א ונוק' - נקראים **חב"ד שבכתר**,

⁶ ראה באריכות בספר **עטרת מרדכי** חלק ח' בסופו [מעמוד שע"א].

⁷ מענין לשים לב שבענין עתיק ונוק' א"א ונוק' שבלחש דמוסף - **לא** כתב ש-עתיק ונוק' וא"א ונוק' אלו הם **שורש**, ורק כאן הזכיר **שורש**. שמוה נוסיף ונבין ש-**שורש** זה הוא **למעלה** מעתיק ונוק' א"א ונוק'.

וא"כ כתר עליון - הוא כתר שבכתר.

צדק ושלוש, כתר עליון הוא כתר דמלכות של עולם עליון.

לעיל הזכרנו שבשערי רחמים [ח"א תשובה ל"ה] ביאר מו"ר השד"ה בקיצור, ש-**כתר עליון** זה הוא **מלכות דעקודים**. ונראה שדברי מו"ר השד"ה, כתובים ומבוארים בהרחבה ב-**צדק ושלוש** למו"ר רבי אליהו משען זיע"א, [ולקמן נבאר שעכ"פ יש הבדל בין צדק ושלוש לשד"ה].

ולפני שנלמד בדברי הרב צדק ושלוש, נחזור למטבע הברכה שבסידור הרש"ש [הנדפס דף כ"ד ע"א], שם כתב וז"ל:

יכוין להמשיך שפע, מ-**כתר עליון** וכו'.

ונאמר שב-**סידור** כתב שמקור השפע, הוא **כתר עליון**. אבל בנהר שלום [דף כ"ע"ג ד"ה הנה שורה 3], יש **תוספת** נפלאה, והיא ש-כתר עליון זה הוא **שורש** עליון דכתר, וז"ל:

והענין הוא כי בעלות ברכת האדם בכונה, יורד מן ה**כתר עליון** - **שהוא השורש עליון דכתר** וכו'.

וגם בנהר שלום לקמן בסדר הכוונה בקיצור [דף כ"א סוף ע"ג], מודגש **שורש** זה, וז"ל:

ברוך, יכוין להמשיך שפע מ**כתר עליון** - **שהוא השורש העליון** וכו'.

למדנו שהרש"ש בנהר שלום **מדגיש** שכתר עליון זה - הוא **שורש עליון דכתר**, שמעתי נבין שכתר עליון - הוא בחינת **שורש**.

וראוי לדעת שתיבת **שורש** זו, חשובה ביותר להבנה שהבין הרב צדק ושלוש, וכדלקמן.

ומעתי נעתיק את דברי הרב צדק ושלוש [דף ב' ע"א] ריש אות ב', שכתב וז"ל:

שאלה, במ"ש הרש"ש ז"ל בהקדמת סתם ברכה (דף פ"ב ע"א [דף כ' ע"ג ד"ה הנה]) וז"ל: והענין הוא כי הנה בעלות ברכת האדם בכוונה,

יורד מן **כתר עליון שהוא השורש**⁸ **העליון דכתר**, הטיפה הנעלמת

⁸ ראוי לשים לב שהרב צדק ושלוש העתיק כאן את דברי **נהר שלום**, ולא את דברי הסידור ששם **לא נזכר שורש** וכו'.

לחכמה שהוא עתיק וכו'.

[וכאן שאל הרב צדק ושלום], ויש להבין כי כללא הוא **שעתיק ונוק' וא"א** ונוק' הם הכתר דכללות האצילות [כמפורש בנה"ש דף ז' סוף ע"ד ריש ד"ה זה הכלל]. ואם כן מהו **בחינת כתר עליון** שאנו ממשיכים ממנו השפע, **לעתיק ונוק' וא"א ונוק'** לשיזדווגו.

וביאור השאלה הוא, שהרי **כתר** הוא - עתיק ונוק' וא"א ונוק', וא"כ מי הוא **כתר עליון** שממנו נמשך שפע - **לעתיק ונוק' וא"א ונוק'**, והרי עתיק ונוק' וא"א ונוק' הם בעצמם **כתר**. והוסיף וביאר הרב צדק ושלום, שגם בסידור יש המשכה מ-כתר עליון לעתיק ונוק' וא"א ונוק', וז"ל:

וכן **הסדר** בסדור שלו בכל ברכה וברכה, [ש]קודם הזיווג דעתיק ונוק' וא"א ונוק', [כתב] להמשיך שפע **מכתר עליון**⁹, וצריך עיון [מי הוא כתר עליון זה].

וליישב שאלה זו כתב הרב צדק ושלום, וז"ל:

ואחר החיפוש מצאתי במ"ש בעץ חיים¹⁰ שער הניקודים [צ"ל: העקודים] סוף פרק ה' [דף כ"ז ע"ד], והביאו הרש"ש לקמן בהקדמת **אנא בכח** [נה"ש דף כ"ה ע"ד]. כי **כל עולם וכל פרצוף** [עליון], הוא **מקור ושורש** למה שלמטה ממנו. כי **במלכות דיצירה, יש יו"ד שורשים לעשר ספירות דעשיה**. ועל דרך זה מעולם לעולם שלמעלה ממנו עד יחידה דא"ק, ע"ש.

וראו לשים לב שבדברי נהר שלום אלו, מבוארים **שתי** בחינות [שונות] הנקראות **שורש**. שבתחילה כתב הרש"ש, ש-עולם ופרצוף **עליון** - הוא **השורש**, וז"ל:

כי **כל עולם וכל פרצוף עליון, הוא מקור ושורש** למה שלמטה ממנו.

אבל בהמשך כתב ש-**מלכות דיצירה היא השורש**, וז"ל:

כי **במלכות דיצירה יש יו"ד שרשים** וכו'.

⁹ בדרוש הדעת קרא לעתיק ונוק' וא"א ונוק' כתר, מכ"מ שם לא כתב שבחינות אלו הם - כתר עליון. ונראה ש-כתר עליון בא לבאר, שהוא **שורש** של עתיק ונוק' וא"א ונוק'.

¹⁰ וראה עוד בשער ההקדמות [דף י"ח ע"א] ריש דרוש ג', ובדרוש ה' ד"ה דע [דף י"ט ע"ב למטה].

שכאן מבואר [אחרת לכאורה, והוא] ש-**מלכות** [דוקא] נקראת **שורש**. וכדי שנוכל להבין נכון דברים אלו, נעתיק כאן [תחילה] מעט מדברי נהר שלום ריש הקדמת **אנא בכח** [נה"ש דף כ"ה ע"ד הני"ל], וז"ל:

הנה נודע כי **כל עולם ופרצוף עליון**, הוא **מקור ושורש למה שלמטה ממנו** כנודע. **כי במלכות** דיצירה, נתפשטו עשרה **ענפים מי"ס** דיצירה. [ואותם עשרה ענפים שמי"ס דיצירה, שנתפשטו במלכות דיצירה] הם **שרשים**, ל"י"ס ד-**עשיה**. וכן **במלכות** דבריאה, נתפשטו עשרה **ענפים מי"ס** דבריאה, והם **שרשים** ל"י"ס **דיצירה**. וכן **במלכות** דאצילות, נתפשטו עשרה **ענפים מי"ס** דאצילות, והם **שורש** י"ס דבריאה. וב**מלכות דעקודים** נתפשטו ענפי י"ס דעקודים, והם **שורש ומקור ל"י"ס דאצילות**, וכו' יעו"ש.

נשוב עתה למ"ש הרש"ש בריש דבריו, וז"ל:

כי **כל עולם ופרצוף עליון** - הוא **מקור ושורש למה שלמטה ממנו**. והנה מדברים אלו מובן [לכאורה] שכללות **עולם ופרצוף עליון**, הם **שורש למה שלמטה ממנו**. אבל **מהמשך** דברי נהר שלום נבין שזה ע"י **המלכות** של עולם עליון. וזה שכתב הרש"ש מיד בהמשך וז"ל:

כי [בתחילה] **במלכות דיצירה, נתפשטו עשרה ענפים** - **מעשר ספירות דיצירה**.

והיינו שכוונת הרש"ש לבאר כאן, **באיזה אופן** כל עולם ופרצוף עליון, הוא **מקור ושורש** למה למטה ממנו.

שמעתה נבין ש-מעשר ספירות [הכוללות] דיצירה, נתפשטו בתחילה עשרה ענפים ב-**מלכות דיצירה**. ואז אותם עשרה ענפים [שהם מעשר ספירות דכללות עולם היצירה] לאחר שנתפשטו ב-**מלכות דיצירה**, מהווים **שורש** לעולם העשיה.

שמעתה נבין ש-כל [עשר ספירות ד]עולם עליון [יצירה], הם **מקור ושורש** למה שלמטה ממנו [עשיה], וזה **כי** מ-עשר ספירות דיצירה נתפשטו עשרה ענפים ל-**מלכות** דיצירה, ואז **המלכות** דיצירה [שיש בה עשרה ענפים וכו'], תהיה **שורש** לעשר ספירות דעולם העשיה.

למדנו שכל **מלכות** של עולם עליון [לאחר שנתפשטו בה עשרה ענפים של כללות עשר ספירות דאותו עולם], היא **מקור ושורש לעולם שתחתיו**. לאחר שהביא הרב צדק ושלום מדברי נהר שלום שבהקדמת אנא בכח

[וכנ"ל], הוסיף והביא מדברי שער מטי ולא מטי, ששם מודגש שכל ענף מקבל שפעו - **משורשו, כתר דענפים - מכתר דשורשים**, וז"ל:

ובשער מטי ולא מטי פרק ד' [נראה שהכוונה על דברי עיי"ח דף ל"ג ע"א-ב'] מבואר להדיא, כי **הענפים** - כל אחד מקבל שפעו **משורשו**. דהיינו **הכתר - דענפים**, מקבל **מכתר - דשורשים**. והוא [אותו שורש] הנקרא **כתר עליון** ועל דרך זה כולם, עיי"ש. ולפי האמור, אתי שפיר ונכון.

וראוי להבין שכוונת הרב צדק ושלוש לבאר עפ"י הקדמת אנא בכח ועפ"י דברי שער מטי ולט מטי, ש-**כתר עליון** ענינו, **כתר** שהוא הבחינה העליונה שיש ב-**עשר שרשים** - **שיש במלכות** של עולם עליון, שמ-כתר [זה דמלכות עולם עליון] ימשך בתיבת **ברוך** שפע לעתיק ונוק' א"א ונוק' השייכים לעולם שלמטה ממנו, **וכדלקמן**.

כמבואר היטב בהמשך דברי הרב צדק ושלוש, שם הוסיף וביאר ש-כתר עליון זה הוא כפי אותו עולם מ-אבי"ע, וז"ל:

אמנם צ"ל [צריך לדעת ש]אם כוונת הברכה היא בתיקון עולם **העשיה**¹¹ כגון ברכות השחר, ההמשכה [ב-ברוך לעתיק ונוק' א"א ונוק'] היא צריכה להיות מ-**כתר עליון**, דהיינו שורש העליון ד-**כתר**¹², [ש]מיו"ד **שרשים** - **שיש במלכות דיצירה, לכתר הענפים שהוא עתיק ונוק' וא"א ונוק'** שהוא כתר דעולם **העשיה**.

למדנו שבמלכות דיצירה יש עשרה שרשים, וה-**כתר** שהוא הבחינה העליונה שיש ב-עשרה שרשים אלו, יהיה **כתר עליון** לעשיה. והוסיף הרב צדק ושלוש לבאר את כתר עליון דעולם **היצירה**, [ובהמשך

¹¹ דברי הרב צדק ושלוש כאן הם **מתתא לעילא**, מעשיה לאצילות, שזה כסדר שביאר הרש"ש בהקדמת אנא בכח.

¹² כאן מבואר היטב ש-כתר עליון, הוא **כתר** שמ-עשר שרשים שיש ב-**מלכות** דיצירה וכנ"ל. והנה בנה"ש בהקדמת אנא בכח מבואר שכל **עשר ספירות** שיש ב-**מלכות** דיצירה, הנה **כל ספירה** היא **שורש** לספירה שכנגדה בעשיה. והיינו **חכמה** דמלכות דיצירה, תהיה שורש ל-**חכמה** דעשיה וכי'.

למדנו ש-**חכמה** דעשיה תקבל משורשה שהוא **חכמה דמלכות** דיצירה. וכאן ראוי לשאול שעפ"י מטבע הברכה שבנה"ש ובסידור מובן [אחרת לכאורה, והוא] ש-חכמה דעשיה מקבלת [רק] מכתר עליון **ואינה** מקבלת מ-**חכמה דמלכות** דעשיה, והיעב"א.

יבאר את כתר עליון של עולם הבריאה, ואת הכתר עליון של עולם האצילות], וז"ל:
 ואם מטבע הברכה היא בעולם היצירה כגון בברוך שאמר¹³, ההמשכה
 היא מ-כתר עליון ש-ביו"ד שרשים - ש[יש] במלכות דעולם הבריאה.
 ואם מטבע הברכה היא בעולם הבריאה כגון ביוצר, [ההמשכה] הוא
 מ-כתר עליון ש[יש] מיו"ד שרשים ש[יש] במלכות עולם האצילות.
 ואם מטבע הברכה ההיא היא בעולם האצילות, ההמשכה היא
 משורש הכתר עליון - שהוא השורש העליון מהיו"ד שרשים ש[יש]
 במלכות עולם העקודים, כנלע"ד וא"ש את"ם.

ונראה שקרוב לדברי הרב צדק ושלום, כתב השד"ה בשערי רחמים ח"א
 תשובה ל"ה, שם כתב [בקיצור] וז"ל:

מלכות דעקודים, שהיא ת"ת דא"ק¹⁴, שהוא כתר לעולם הנקודים
 הנקרא אצילות. וההמשכה מפנימית הכתר שהוא ת"ת דא"ק, שהוא
שורש לכל האצילות. מר' אברהם סלם ומר' שאול דוויך הי"ו [זיע"א].
 וראוי לשים לב תחילה, שהשד"ה לא הזכיר בדבריו את הכתר שבמלכות
 דעקודים [כמבואר בצדק ושלום], אלא כתב **בכללות** מלכות דעקודים.
 עוד ראוי להבין שדברי השד"ה כאן עוסקים במטבע הברכה שב-עולם
האצילות, שאז כתר עליון - הוא **מלכות דעקודים**. אבל אם מטבע
 הברכה הוא בעולם הבריאה [ברכת יוצר אור], אז כתר עליון יהיה - **מלכות**

¹³ הנה בסידור הרש"ש הנדפס [ח"ב מדף ו' ע"א] בברכת ברוך שאמר, אין מפורש
 שברכה זו היא בעולם היצירה, ואדרבא בתיבת מלך העולם שבברכה זו [סידור דף ט'
 ריש ע"א] מפורש, שיש לעלות ל-ע"ב ס"ג דא"ק שזה כמו כל ברכה שבעולם האצילות.
 ומכ"מ בבאתי לגני [ח"א דף מ"ד ע"ב] ד"ה ובהגהת, [ובעיקר בדף מ"ה ע"א שורה 12],
 כתב משם הרס"מ [הרב סלמאן מוצפין], וז"ל:

ובאמת מצאתי בכתב ידו של הרס"מ ז"ל על ברוך שאמר משם השד"ה זלה"ה,
שאינו להעלות הבריורים [במלך העולם] אלא עד עתיק [דיצירה דאצילות המלוּבש
 ביצירה התחתונה], כמו [שאר] ברכות השחר [שהעליה שם היא רק לעתיק]. וכן
ביוצר [העליה תהיה רק לעתיק וכו'] ולא לע"ב ס"ג דא"ק, יעו"ש. [ובענין זה נרחיב
 לקמן].

שמדברי השד"ה נבין היטב ש-ברוך שאמר הוא ביצירה, וברכת יוצר אור היא בבריאה.

¹⁴ **מלכות** דעקודים היא סיום עולם העקודים, אבל לגבי א"ק היא כנגד תפארת - טבור
 דא"ק.

דאצילות. ואם מטבע הברכה הוא בעולם **היצירה** [ברוך שאמר], אז כתר עליון יהיה - **מלכות דבריהא.** ואם מטבע הברכה הוא **בעשיה** - ברכות השחר, אז כתר עליון יהיה - **מלכות דיצירה**, כמפורש הכל ב-צדק ושלוש. אלא שהשד"ה בתשובתו [הני"ל] שבשערי רחמים קיצר, ודיבר רק על מטבע הברכה שבעולם **האצילות.**

למעוניינים בהרחבה

שתי בחינות בכוונות ברכות התורה, ובכללות ברכות השחר.

וכאן ראוי לדעת שבסידור הרש"ש הנדפס [ח"א דף מ"ה ע"א] בתיבת **מלך העולם** של ברכות התורה, יש הגהה ארוכה, שבסופה הביא המגיה את סברת מו"ר השד"ה. ולהבנת הדברים נפתח ונאמר, שבהקדמה לברכות התורה [סידור דף מ"ג ע"ב לפני תיבת ברוך], כתב וז"ל:

ברכת אשר קדשנו על דברי תורה, היא **בשני** בחינות. א' בחינת מצות עסק התורה אשר היא בז"א **דאצילות**, ו[הבחינה] השנית בג' פרצופי ההודות וכו' דז"א **דעשיה דאצילות ודעשיה התחתונה** - כמו [שאר] ח"י ברכות [השחר]. וצריך לכוין בכל פרטי הברכה הנז' **בשני** בחינות הנז', א' בפרצוף **דאצילות**, וב' בהודות דאור חוזר הנז', [וכוונה שניה זו תהיה] ע"ס [עד סוף] תיבת [מלך] העולם [שם] **נשלם** המשכת הודות הנז' - כמו ח"י ברכות. ובתיבת **אשר קדשנו** וכו' המשכת הצלמים, הוא בחב"ד דז"א **דאצילות דוקא**, כמו בשאר מצות התורה, ודו"ק. וביאור הדברים הוא שבברכות התורה, יש שתי בחינות שבהם צריך לכוין [א]. עבור **עסק התורה**, שבוזוה הברכה היא בז"א **דאצילות**. [ב]. והיות שברכות התורה הם גם חלק מהמערכת של **ברכות השחר**, לכן הם גם בז"א **דעשיה דאצילות ודעשיה התחתונה**.

ועפ"י גם בתיבת **מלך העולם** של ברכות התורה [דף מ"ה ע"א], סידר [בסדר העליות של מלך העולם 6 שורות מלמטה] **שתי** בחינות, וז"ל:

ומשם לא"א **דאצילות** [שזה מצד עסק התורה שהוא **באצילות**], ולאור חוזר דג' הודות דא"א **דעשיה** [שזה מצד הבחינה של **העשיה** עצמה של ברכה זו]. ומשם לעתיק **דאצילות** [עסק התורה], ולג' הודות דא"ו"ח דעתיק

דעשיה דאצילות המלוּבש וכו' דעתיק דעשיה.

ובסידור כאן יש **סוגרים**, וז"ל:

ומעתה יכוין להעלות בירורי פרי האצי **מעתיק לנה"י דעקודים**, ומשם לחגי"ת וכו' עד **ע"ב ס"ג דא"ק** ולזווג וכו'.

ועל סוגרים אלו יש **הגהה** [למטה], וראוי ללמוד את כל הכתוב בהגהה זו בעיון גדול. שהנה שם עסק בענין **נוסף**, והוא שגם **בכל** שאר ברכות השחר, יש לכוין ב-**שתי** כוונות. כוונה אחת מצד ברכות השחר שהם ב-**עשיה** דאצילות ובעשיה התחתונה וכו', ובחינה שניה מצד **ברכת המצות וברכות השבח** שיש בברכות אלו, יעו"ש היטב.

ובהמשך דבריו [שבדף מ"ו ע"א 6 שורות מלמעלה], הביא את שיטת מו"ר השד"ה, וז"ל:

וידידנו הרה"ג שד"ה יצ"ו [זיע"א] ס"ל, כי מה שצריך לכוין בכוונות ברכות השחר לתקן א"א ואו"א וישסו"ת [דעשיה התחתונה ודעשיה דאצילות] וכו', הוא בתורת **חיוב** לצורך התפלה. ולא כן כוונת **ברכת השבח** וכו' - היא **רשות**. ולכן די בברכות הנז', לתקן תיקון הנז' שהוא לצורך **התפלה**.

אבל לעולם **אחר** סדר הכוונות הנז', או קודם, או בשאר היום, אם עשה צרכיו או הטיל מים, אזי אם רצה לכוין אז צריך לכוין ע"ד כוונת ברכת **השבח** וכו', להעלות הבירורין **לע"ס דא"ק** עכ"ל, וכו'.

ובענין עמוק זה, חשוב ביותר ללמוד בדברי הרב באתי לגני [ח"א דף מ"ד סוף ע"ב] ד"ה ובהגהת הגאונים וכו', יעו"ש היטב. ובהמשך דבריו [שבדף מ"ה ריש ע"א שורה 12] ביאר את שיטת השד"ה שבענין **ברכת ברוך שאמר וברכת יוצר אור**, וז"ל:

ובאמת מצאתי בכתב ידו של הרס"מ ז"ל על **ברוך שאמר** משם השד"ה זלה"ה, ש[בתורת חיוב] **אין** להעלות הבירורים [במלך העולם] אלא עד **עתיק** [דיצירה דאצילות המלוּבש ביצירה התחתונה] כמו [שאר] ברכות השחר [שהעליה שם היא רק לעתיק] וכן **ביוצר** [העליה תהיה רק לעתיק] **ולא** לע"ב ס"ג דא"ק, יעו"ש.

סיכום.

- למדנו שבענין **כתר עליון** [שבתיתת ברוך], נאמרו כמה שיטות :
- [א.] הרב פתח עינים [דף ב' ע"א] תוך ד"ה ברוך [שורה 6], כתב וז"ל :
- פירוש **כתר עליון**, שורש עליון שבכתר עליון שהוא בחינת פנימיות כתר - **שעל גבי חב"ד שבכתר** וכו', [וכן כתב בפתח עינים דף א' ע"ד תוך ד"ה עוד שורה 14], יעו"ש.
- וביארנו לעיל ש-**חב"ד** שבכתר הם עתיק ונוק' א"א ונוק', **ועל גבם יש את כתר עליון**, ונראה שהוא בחינת **כתר** שבכתר [שבאותו עולם וכנ"ל].
- ונראה שכן הבין הרב מעיל אליהו [דף רמ"ז ע"א].
- [ב.] הרב צדק ושלוש אות ב' [דף ב' ע"א] הבין, ש-כתר עליון הוא **כתר** שמתוך עשרה שרשים שיש **במלכות עולם עליון**.
- [ג.] השד"ה [שבשערי רחמים ח"א שאלה ל"ה] הבין, ש-כתר עליון הוא **מלכות דעקודים** [זוה כשמטבע הברכה **באצילות**, אבל אם מטבע הברכה בעולמות בני"ע¹⁵, אז כתר עליון יהיה **מלכות דאצילות** - לבריאה וכן עזה"ד].
- [ד.] הרב דע"ה והשכל [ח"א] סימן ח"י [דף ט"ז מעט למטה מאמצע ע"א] כתב, ש-כתר עליון הוא, **שורש המוחין דזו"ן שהם ב-או"א**. [ובעזה"י בשיעור הבא נרחיב בהבנת דב"ק].

¹⁵ שהרי כתבנו לעיל [עפ"י הגהת הרס"מ שבבאתי לגני], שהשד"ה סובר שב-ברוך שאמר וביוצר אור יש לכוין [בתורת חיוב] במלך העולם בבחינת אותו **עולם**, ולא ב-ע"ב ס"ג דא"ק.

**החוברת יוצאת להצלחה, בריאות ופרנסה טובה
לזכות התורם החפץ בעילום שמו**

כל הרוצה לקחת חלק ולתרום להפצת החוברת
בבקשה ליצור קשר עם
הרב יהושע ביסמוט טלפון: 0528630212